

رده‌بندی دهدهی دیویی

در ۱۵ درس

فیروزان زهادی

زهادی، فیروزان، ۱۳۳۲-

رده‌بندی دهدهی دیویی در ۱۵ درس

فیروزان زهادی

تهران: کتابدار، ۱۳۹۷

۱۹۰ ص. (مجموعه کتابدار: ۳۷۶)

شابک: ۸-۱۹۳-۲۴۱-۶۰۰-۹۷۸

موضوع: ۱. رده‌بندی دهدهی دیویی

رده کنگره: ۱۳۹۷ ۲۱۳ ف ۹/ع ۹۲/د ۶۹۶/Z

رده دیویی: ۲۵/۴۳۱

کتابشناسی ملی: ۵۱۵۸۰۹۷

www.ketab.ir
mohseni@ketab.ir

رده‌بندی دهدهی دیویی در ۱۵ درس

فیروزان زهادی

سال نشر: ۱۳۹۷، نوبت چاپ، اول، ۱۰۰ صفحه

شابک کتاب اول: ۸-۱۹۳-۲۴۱-۶۰۰-۹۷۸

قیمت: ۱۸۰۰۰ تومان (مجموعه کتابدار: ۳۷۶)

شماره تماس: ۶۶۴۱۵۵۶۱ داورنگار: ۶۶۴۱۵۵۶۴

همراه: ۰۹۱۲۱۸۸۳۵۸۱

فهرست مطالب

۱۵	 مقدمه
۱۵	 هدف رده بندی
۱۶	 اهداف رده بندی کتابخانه
۱۶	 مشخصات طرح رده بندی
۱۶	 فرانما
۱۶	 نشانه رده بندی
۱۶	 فهرست یا نمایه
۱۶	 شماره سازی
۱۷	 درس ۱: معرفی رده بندی دهدهی دیویی
۱۸	 معرفی رده بندی دیویی، ویراست ۲، پ ۳، ۲۰
۱۹	 معرفی مجلدات ویراست ۲۲ دیویی
۱۹	 جلد ۱
۱۹	 جلد ۲ و ۳
۱۹	 جلد ۴
۱۹	 معرفی سه خلاصه رده بندی دیویی = Summaries
۱۹	 خلاصه اول
۱۹	 ده رده اصلی = The Ten Main Classes
۲۰	 خلاصه دوم
۲۰	 بخش های صد گانه = The Hundred Divisions
۲۲	 قسمت های هزار گانه / The Thousand Sections
۲۴	 آشنایی با سلسله مراتب
۲۴	 سلسله مراتب در Division
۲۴	 سلسله مراتب در section
۲۵	 خود را بیازماید
۲۶	 ۳ مورد شاخص از تفاوت های رده بندی دیویی و کنگره
۲۷	 الف. چند تمرین برای مرور خلاصه ها
۲۸	 ب. چند تمرین برای مرور سلسله مراتب

۳۵	درس ۲: فرانما
۳۵	اهداف این درس
۳۵	مرور جلد دوم فرانما با تأکید بر رده‌های 300 و 400
۳۵	رده 300
۳۶	رده 400
۳۶	مرور جلد سوم فرانما، با تأکید بر رده‌های 800 و 900
۳۶	رده 800
۳۷	رده 900
۳۷	علائم فرانما
۳۷	قلا []
۳۸	ستاره *
۳۹	صلیب ساده †
۳۹	صلیب دوگانه ‡
۴۰	شناسه مرکزی (Center of Interest)
۴۰	پرانتر ()
۴۵	درس ۳: فرانما (ادامه)
۴۵	اهداف این درس
۴۵	۱. یادداشت تعریف Definition note
۴۵	۲. یادداشت دامنه Scope note
۴۶	۳. یادداشت شمول Including note
۴۶	۴. یادداشت در اینجا رده بندی کنید Here note
۴۷	۵. یادداشت سرعنوان قبلی Former-heading note
۴۷	۶. یادداشت نام متفاوت Variant name note
۴۷	۷. یادداشت در جای دیگر رده بندی کنید Class elsewhere note
۴۸	۸. یادداشت جابه جایی Relocation note
۴۸	۹. یادداشت شماره متوقف شده Discontinued note
۴۹	۱۰. یادداشت حق انتخاب Optional note
۴۹	۱۱. یادداشت نگاه کنید See reference note
۵۰	۱۲. یادداشت نیز نگاه کنید See also reference note
۵۰	۱۳. یادداشت شماره پیش ساخته number-built note
۵۱	تمرین‌های درس ۳
۵۳	درس ۴: فهرست نسبی / Relative Index
۵۳	اهداف این درس
۵۳	ساختار و علائم فهرست نسبی

۵۴.....	روش استفاده از فهرست نسبی
۵۶.....	تمرین درس ۴
۶۱.....	درس ۵: شماره سازی و جدول ۱
۶۱.....	اهداف درس
۶۱.....	هدف و راه و رسم شماره سازی
۶۲.....	جدول تقسیمات فرعی استاندارد
۶۲.....	مروری بر شماره های ۱ تا ۹ و تعدادی از زیرمجموعه های مهم آنها
۶۵.....	روش های استفاده از تقسیمات فرعی استاندارد
۷۱.....	درس ۶: جدول ۱
۷۱.....	اهداف این درس
۷۱.....	ساختار جدول ۲
۷۱.....	مرور کلی با تکیه بر جدول شماره خاص
۷۳.....	شماره سازی برای جغرافیای قاره ها، کشورها، مناطق و غیره
۷۳.....	الف. جغرافیا
۷۴.....	ب. سیرو سیاحت
۷۴.....	روش های شماره سازی با استفاده از جدول ۲
۷۸.....	تمرین های درس ۶
۸۱.....	درس ۷: جدول ۳
۸۱.....	اهداف این درس
۸۱.....	معرفی جدول ۳
۸۲.....	سه جدول فرعی در جدول ۳
۸۲.....	شماره سازی با استفاده از ۳ جدول فرعی
۸۲.....	یادآوری چند نکته به عنوان مقدمه
۸۲.....	- فرم های ادبی
۸۳.....	- دوره های زمانی
۸۴.....	مراحل شماره سازی با استفاده از جدول 3A
۸۵.....	شماره سازی با استفاده از جدول 3B
۸۷.....	شماره سازی با استفاده از جدول 3C
۸۸.....	تمرین درس ۷
۹۱.....	درس ۸: جدول ۴
۹۱.....	اهداف این درس
۹۱.....	معرفی جدول ۴
۹۳.....	مرور پاره ای از شماره های اصلی جدول ۴

۹۴.....	مرور پاره‌ای از شماره‌های فرعی جدول ۴.....
۹۵.....	ساختن شماره‌های پر کاربرد با استفاده از جدول ۴.....
۹۷.....	۳- روش شماره‌سازی برای کتاب‌های خودآموز یک زبان به زبان دیگر.....
۹۷.....	۴- روش شماره‌سازی برای کتاب‌های قرائت.....
۹۹.....	تمرین درس ۸.....
۱۰۱.....	درس ۹: نگاهی به جدول‌های ۵ و ۶.....
۱۰۱.....	اهداف این درس.....
۱۰۱.....	مروری بر جدول ۵ و کاربرد آن.....
۱۰۱.....	شیوه‌ها، استفاده از شماره‌های جدول ۵.....
۱۰۱.....	الف. وقتی با دستورالعمل مشخص سر و کار نداریم.....
۱۰۲.....	ب. رفتی با دستورالعمل مشخص سر و کار داریم.....
۱۰۴.....	مروری بر شماره‌های جدول ۵.....
۱۰۴.....	شماره‌های عمده جدول ۵.....
۱۰۴.....	تعدادی از شماره‌های فرعی مهم جدول ۵.....
۱۰۴.....	مروری بر جدول ۶ و کاربردهای آن.....
۱۰۵.....	مروری بر شماره‌های جدول ۶.....
۱۰۵.....	شیوه شماره‌سازی با استفاده از شماره‌های جدول ۶.....
۱۰۷.....	تمرین درس ۹.....
۱۰۷.....	مرور دروس گذشته با استفاده از چندترین.....
۱۱۰.....	درس ۱۰: شماره‌سازی با استفاده از شماره‌های سایر قسمت‌ها یا جدول‌های کمکی فرانما.....
۱۱۱.....	شماره‌سازی با استفاده از شماره‌های سایر قسمت‌های فرانما.....
۱۱۱.....	دستورالعمل‌های شماره‌سازی.....
۱۱۱.....	الف) استفاده از شماره‌های سایر قسمت‌های فرانما به صورت منسجم.....
۱۱۲.....	ب: استفاده از جزئیات یک شماره.....
۱۱۳.....	شماره‌سازی با استفاده از جدول‌های کمکی فرانما.....
۱۱۹.....	تمرین درس ۱۰.....
۱۱۱.....	درس ۱۱: مقدمه‌ای درباره گسترش‌های رده‌بندی دیویی در ایران و معرفی گسترش زبان
۱۲۱.....	های ایرانی.....
۱۲۱.....	اهداف این درس.....
۱۲۱.....	مقدمه‌ای درباره گسترش تعدادی از شماره‌های رده‌بندی دیویی در ایران.....
۱۲۲.....	معرفی کتاب رده‌بندی دهدهی دیویی: زبانهای ایرانی، ویراست ۲.....
۱۲۲.....	تغییرات در ویراست دوم.....

محل شماره‌های زبانهای ایرانی و فارسی در رف برگه و قفسه.....	۱۲۳
شیوه استفاده از این کتاب.....	۱۲۳
دو نکته مهم:.....	۱۲۴
فهرست نسبی.....	۱۲۵
تمرین درس ۱۱.....	۱۲۷
درس ۱۲: معرفی گسترش ادبیات ایرانی.....	۱۲۹
اهداف این درس.....	۱۲۹
فلسفه گذرش شماره ادبیات ایرانی در رده‌بندی دیویی.....	۱۲۹
رده‌بندی مذهبی دیویی: ادبیات ایرانی، ویراست ۲.....	۱۲۹
تذکره شماره اصلی رده ادبیات ایرانی در فرآینمای رده بندی دیویی.....	۱۳۰
تفسیرات دیگر در پایه با متن اصلی رده‌بندی دیویی.....	۱۳۱
یادآوری ۲ نکته اساسی.....	۱۳۲
محل آثار ادبی ایرانی در رف برگه و قفسه ها.....	۱۳۳
شیوه استفاده از کتاب رده‌بندی دیویی: ادبیات ایرانی.....	۱۳۴
تمرین درس ۱۲:.....	۱۳۷
درس ۱۳: معرفی گسترش اسلام.....	۱۴۱
اهداف این درس.....	۱۴۱
دلایل گسترش رده اسلام.....	۱۴۱
رده‌بندی دهدهی دیویی: اسلام، ویراست پنجم.....	۱۴۲
مشخصات و نکته‌های گسترش اسلام.....	۱۴۲
توضیح نکات کلیدی و ابهام‌آمیز در مورد پاره‌ای از شمار ها.....	۱۴۳
۱. قرآن: ۲۹۷/۱.....	۱۴۳
۲. فقه و اصول: ۲۹۷/۳.....	۱۴۳
۳. کلام و عقاید: ۲۹۷/۴.....	۱۴۳
۴. فرقه‌ها و مذاهب اسلامی: ۲۹۷/۵.....	۱۴۴
۵. اخلاق اسلامی: ۲۹۷/۶.....	۱۴۴
۶. آداب و رسوم مسلمانان: ۲۹۷/۷.....	۱۴۴
۷. تصوف و عرفان: ۲۹۷/۸.....	۱۴۴
۸. طرائق صوفیه: ۲۹۷/۸۷-۲۹۷/۸۸.....	۱۴۴
۹. تاریخ و جغرافیای اسلام: ۲۹۷/۹.....	۱۴۵
حواشی و شروح و تعلیقات.....	۱۴۵
فهرست نسبی.....	۱۴۵
شیوه استفاده از کتاب با ارائه چند نمونه.....	۱۴۶
نکته.....	۱۴۸
تمرین درس ۱۳.....	۱۴۹

درس ۱۴: معرفی گسترش تاریخ و جغرافیای ایران.....	۱۵۳
اهداف این درس.....	۱۵۳
گسترش شماره‌های تاریخ ایران.....	۱۵۳
نگاهی به ویراست‌های قبلی کتاب.....	۱۵۴
رده‌بندی دهدهی دیویی: تاریخ ایران، ویراست ۳.....	۱۵۴
گسترش جغرافیای ایران.....	۱۵۷
رده‌بندی دهدهی دیویی: جغرافیای ایران، ویراست پنجم.....	۱۵۸
سلسله مراتب.....	۱۵۸
نظام سلسله مراتبی کتاب به این شکل است.....	۱۵۸
شماره‌ای داخل قلاب [].....	۱۵۹
الف. آب‌های اطراف ایران: دریای خزر، خلیج فارس، دریای عمان.....	۱۵۹
ب. جزایر.....	۱۶۰
ج. مطلق دست.....	۱۶۰
پدیده‌های طبیعی.....	۱۶۱
تغییرات اسمی.....	۱۶۱
نمایه.....	۱۶۱
نقشه‌ها.....	۱۶۱
تمرین‌های درس ۱۴.....	۱۶۲
الف. تمرین‌های گسترش تاریخ ایران.....	۱۶۲
ب. تمرین‌های گسترش جغرافیای ایران.....	۱۶۳
درس ۱۵: معرفی دو کتاب.....	۱۶۷
اهداف این درس.....	۱۶۷
■ نشانه مولف فارسی.....	۱۶۷
جدول نشانه مولف فارسی.....	۱۶۹
شیوه تنظیم.....	۱۷۰
نکته‌های اساسی.....	۱۷۱
روش استفاده از جدول.....	۱۷۳
چگونه آثار یک نویسنده، درباره یک نویسنده، و درباره آثار یک نویسنده را کنار هم قرار دهیم؟.....	۱۷۴
نکته آخر.....	۱۷۵
■ خلاصه رده‌بندی دهدهی دیویی و نمایه نسبی.....	۱۷۵
مشخصات فرانما.....	۱۷۵
الف. گسترش و اضافات.....	۱۷۶
ب. مواردی که حذف شده است.....	۱۷۷

ج. تغییرات دیگر.....	۱۷۷
مشخصات نمایه نسبی و دستنامه.....	۱۷۷
نکته آخر.....	۱۷۷
تمرین های درس ۱۵.....	۱۷۷
چند تمرین برای یادآوری درسهای پانزده گانه.....	۱۸۳

مقدمه

رده‌بندی دهمی یکی از مشهورترین و پرکاربردترین نظام‌های رده‌بندی منابع کتابخانه در سطح جهان است. ویژگی فلسفی، تحلیلی و منطقی آن سبب شد تا از سال ۱۷۷۶ میلادی چنان برای طبقه‌بندی مواد کتابخانه جذاب و کارا باشد. شاید بتوان گفت که این رده‌بندی بیش از هر اثر دیگر در کتابداری و اطلاع‌رسانی نقد و بررسی شده است.

در این کتاب، ابتدا به تشریح تدوین این رده‌بندی و معرفی ساختار آن خواهیم پرداخت، سپس با متن اصلی آن، سی فرانما، آشنا خواهیم شد. در ادامه، به فهرست نسبی و جدول‌های شش‌گانه خواهیم پرداخت و طرز کار با آنها را آموزش خواهیم داد. سپس با کار مهم شماره‌سازی با استفاده از فراز و جداول کمکی آشنا می‌شوید. درس‌های ۱۱ تا ۱۴ معرفی گسترش‌های آن در ایران است.

درس ۱۵ درباره‌ی نشانه‌ی مولف و کتاب خلاصه‌ی رده‌بندی دهمی است. به دلیل ویژگی کاربردی درس‌ها، پایان هر درس تمرین‌هایی داده می‌شود که میزان درک و دریافت دانشجویان و کتابداران را از روش استفاده از رده‌بندی دهمی و گسترش‌های آن محک خواهد زد.

مبنای آموزش، ویراست ۲۲ رده‌بندی دهمی است.

هدف رده‌بندی

رده‌بندی عبارت است از سازماندهی نظام‌یافته موضوع‌های مختلف و نشان دادن ارتباط بین آنها.

اصل اساسی در رده‌بندی کتابخانه این است که مواد کتابخانه‌ای را در قفسه‌ها بر اساس محتوای موضوعی یا، گاهی، بر اساس شکل و قالب ادبی یا کتاب‌شناختی آنها دسته‌بندی کنیم.

اهداف رده‌بندی کتابخانه

- ۱- کنار هم گذاشتن مواد کتابخانه‌ای مرتبط در یک زنجیره مناسب و قابل استفاده.
- ۲- امکان‌پذیر کردن دسترسی منظم به منابع موجود در قفسه‌ها از طریق جستجوی مستقیم و بی‌واسطه (مرور در قفسه‌ها و کتاب‌ها) و از طریق مراجعه به فهرست کتابخانه.

مشخصات طرح رده‌بندی

فرانما^۱

مجموعه‌ها، بخش‌ها و سایر تقسیمات فرعی در طرح رده‌بندی است که به صورت شمارشی و بر حسب توالی اعداد مرتب شده باشد.

نشانه رده‌بندی

نمادهایی است که صرف رده‌بندی فرعی، بخش و بخش‌های فرعی برای یک اثر است، و بر دو نوع است:

- الف) ساده: از یک نوع نماد تشکیل شده است، مثل: 569.342
- ب) مختلط یا مرکب: بیش از یک نوع نماد است. مثلاً ترکیبی است از حروف و اعداد، مثل: H 51، یا PN41

فهرست یا نمایه

الف) نمایه خاص: این نوع نمایه برای هر موضوعی مطرح شده در فرانما، تنها یک شناسه دارد.

ب) نمایه نسبی: مجموعه‌ای است از کلیه موضوع‌ها و مترادف آنها که ارتباط هر موضوع با تمام رشته‌های پوشش‌دهنده آن را نشان می‌دهد.

شماره‌سازی^۲

یک طرح رده‌بندی، برای موضوع‌هایی که در فرانما مشخصاً ذکر نشده و شماره‌ای به آن‌ها تعلق نگرفته، امکان شماره‌سازی فراهم می‌کند.

^۱ -Schedule

2. Notation

2 -Number building